

BUAB

Avrupa Birliği Uygulama ve
Araştırma Merkezi

BÜAB AVRUPA BİRLİĞİ BÜLTENİ

21 Eylül-27 Eylül 2020

Hazırlayanlar: Ganim ARVAS, Melek Özlem AYAS, Pelin YÜCEL

---

1. GÜNEY KIBRIS BELARUS'A YAPTIRIM KARARINI ENGELLİYOR

AB Dışışleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, Belaruslu bazı yetkililere uygulanacak yaptırımlar konusunda, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY) engellemesi nedeniyle, oy birliğine varılmadığını ve bunun AB'nin güvenilirliğini tehlikeye soktuğunu belirtti. Borrell Birliğin tek ses olarak Lukashenko yönetimine karşı AB'nin yaptırım kapasitesini göstermesi gerektiğini vurguladı ve bu durumun Birliğin ortak bir dış politika oluşturması bakımından önemli olduğunu ifade etti. GKRY Dışışleri Bakanı ise yaptığı açıklamada, ülkesinin Belarus yaptırımları konusunda veto hakkını kullanmadığını ve yaptırımları desteklediğini ancak AB'den aynı şekilde Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de yaptığı illegal sondaj faaliyetlerine karşı da yaptırım uygulanmasını talep ettiklerini söyledi.

AB'den yaptırım açıklaması, Belarus'ta 9 Ağustos'ta yapılan seğıimlere hile karıştırdığı ve ülkede yapılan gösterilerde protestoculara şiddet kullanıldığı gerekçesiyle gelmişti. Ancak GKRY'nin, yaptırımı kabul etme şartını Türkiye'ye Doğu Akdeniz'deki tek taraflı faaliyetleri konusunda yaptırım uygulanmasına bağlaması nedeniyle oybirliği sağlanamadı. Letonya Dışışleri Bakanı GKRY'nin tutumunun "rehin alma" niteliği taşıdığını ve Belarus halkına, Avrupa toplumlarına ve tüm dünyaya yanlış bir mesaj verildiğini söyledi.

Euronews (22 Eylül 2020), 'EU's credibility at stake': Warning as Cyprus prevents Belarus sanctions, Erişim adresi: <https://www.euronews.com/2020/09/21/eu-s-credibility-at-stake-warning-as-cyprus-prevents-belarus-sanctions>

2. ETİK KAKAO ÜRETİMİ İÇİN ÖNEMLİ ADIM

AB Yeşil Anlaşma kapsamında kakao üretiminde önemli sorunlar olan çocuk işçiliğine karşı sıfır tolerans, emek sömürsünün durdurulması ve ormansızlaşmaya karşı savaşı içeren bir diyalog süreci başlattı. Zira kakao üretimi çocuk işçiliği, yerel çiftçilerin az gelir elde etmesi, ormansızlaşma ve ormanların bozulması gibi riskleri barındırıyor. AB girişimi de bu risklerin ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler içeriyor. Dünyada kakao üretiminin %70'ini karşılayan Fildişi Sahili ve Gana'nın en önemli geçim kaynaklarından biri olan kakao üretiminden bu ülkelerde 6 milyon çiftçi ve dolaylı olarak 50 milyon kişi kazanç sağlıyor. Bu kapsamda her iki ülke kakao için dünya piyasasında en düşük fiyat belirlenmesi ve yerel üreticilerin makul bir gelir elde etmelerine yönelik 2019 yılında ortak bir girişimde bulunmuştu. Komisyondan yapılan açıklamada kakao üretiminde sürdürülebilirliğin önemine dikkat çekildi ve bu amaçla başlatılan diyalog sürecinin salgının neden olduğu kriz ortamında ekonomik büyümeye olduğu kadar, toplumsal ve çevresel alanlara da katkısının olacağı belirtildi. Gana ve Fildişi Sahili küresel ihracatın %60'ını gerçekleştiriyor. AB de %60'lık payla dünyanın en büyük kakao ithalatçısı konumunda. Bu ülkelerin ihraç ettiği kakao Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları kapsamında AB pazarına kotasız ve gümrüksüz olarak giriyor. Komisyonun başlattığı girişim birçok paydaşın sürece katılımını içeriyor. Başlatılan girişime göre, diyalog sürecinde yer alan paydaşlar Ekim 2020 ile Temmuz 2021 arasında bir araya gelecek ve 2021 sonbaharında yapılacak genel bir oturumda, kaydedilen ilerleme ile atılması gereken adımlar tartışılacak.

Bu arada AB'nin etik kakao üretimi girişimine paralel olarak, Singapurlu bir çikolata firması, satın aldıkları kakao hammaddesinin üretim ve tedarik zincirinde etik ve çevresel ilkelere uyulup uyulmadığını sıkı şekilde takip edeceklerini açıkladı. ABD'de de çocuk işçiliğine dayanan kakao ithalatının yasaklanmasına yönelik öneriler getirildi.

European Commission Press Release (22 Eylül 2020), Commission launches initiative for more sustainable cocoa production, Erişim adresi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1722

The Straits Times (22 Eylül), Ethical chocolate gets a boost from Singapore's Olam, Erişim adresi: <https://www.straitstimes.com/business/companies-markets/ethical-chocolate-gets-a-boost-from-singapores-olam>

3. AB MAĞDUR HAKLARI PLATFORMU VE KOORDİNATÖRLÜĞÜ KURDU

24 Haziran günü AB Komisyonunun mağdurların hakları için kabul ettiği AB stratejisi çerçevesinde AB Komisyonu Adalet Komiseri Didier Reynders, 22 Eylül günü mağdur hakları için yeni bir platformun ve koordinatörlüğün kurulduğunu söyledi. Strateji, AB'de suçun nerede ve hangi koşullarda işlendiğine bakılmaksızın, tüm suç mağdurlarının haklarına tam olarak güvenebilmelerini sağlamak amacını taşıyor. Reynders, Komisyonun AB stratejisinin açıklamasından birkaç ay sonra yeni bir [Mağdur Hakları Platformu ile Koordinatörlüğün](#) kurulmasının AB'nin bu konudaki net bakışını ortaya koyduğunu ifade etti. Avrupa Mağdur Hakları Ağı, tazminat için ulusal temas noktaları AB Ağı, AB Terörle Mücadele Koordinatörü, Eurojust, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı ve sivil toplum ile birlikte platformun, mağdurların hakları konusunda tartışılan bir zemin olması bekleniliyor. Ayrıca Mağdur Hakları Koordinatörlüğü'nün başına Katarzyna Janicka-Pawłowska getirildi.

European Commission, (22 Eylül 2020), Victims' Rights: Commissioner Reynders launches new platform and presents first European Commission's Coordinator for victims' rights, Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_20_1724

4. MOLDOVA'DA YAPILACAK SEÇİMLER İÇİN AB ÇAĞRISI

Moldova ile AB arasında 11.si düzenlenen Yıllık İnsan Hakları Diyaloğu video konferansı gerçekleşti. Konferansta AB, 1 Kasım'da yapılacak Moldova cumhurbaşkanlığı seçimlerinin şeffaf, kapsayıcı ve inandırıcı olması gerektiğinin altını çizdi. Moldova'nın şu anki Cumhurbaşkanı Igor Dodon'un Rusya yanlısı olduğu belirtiliyor. Seçimlerde, Moldova'nın Ukrayna ve Romanya ile ilişkilere zarar vermekle de suçlanan Dodon'un karşısına Avrupa yanlısı 48 yaşındaki Maia Sandu çıkacak. Sandu, verdiği demeçte AB ile Ortaklık Anlaşması'nın önemini farkında olduklarını söyledi. Dünya Bankası eski danışmanı Sandu, 8 Haziran-14 Kasım 2019 tarihleri arasında Moldova Başbakanlığı görevinde bulunmuştu.

Bu bağlamda AB, Moldova'nın demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerine uymasının yanı sıra Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu ve Avrupa Güvenlik ve İş birliği Teşkilatı'nın yasal değişiklik tavsiyelerini kabul etmesi çağrısında bulundu. Konferansta, Moldova'nın Ortaklık Anlaşması'nda kabul ettiği demokratik, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim ve insan hakları ilkelerine bağlı kalmasının önemine dikkat çekildi. 2019'dan bu yana çok taraflı iş birliği, ayrımcılıkla mücadele, insan hakları, cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, basın özgürlüğü, işkence ile kötü muameleyle mücadele, tutukluluk koşulları gibi konularda yaşanan gelişmeler gözden geçirildi. Özellikle ifade özgürlüğü ile medya özgürlüğü gibi demokrasi ve insan haklarının temeli olan unsurların üzerinde duruldu.

Ancak AB ve Moldova, koronavirüsün ortaya çıkardığı zorluklara rağmen, sağlık krizi için alınacak acil önlemlerin uluslararası insan haklarının korunmasına yönelik temel ilke ve değerler kapsamında uygulanması konusunda anlaşılabilir.

European Union External Action, (23 Eylül 2020), EU-Moldova Human Rights Dialogue, Erişim Adresi: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/85684/eu-moldova-human-rights-dialogue_en

Euronews, (25 Eylül 2020), Belarus should be a warning for Moldova ahead of election, says presidential hopeful Maia Sandu, Erişim Adresi: <https://www.euronews.com/2020/09/25/belarus-should-be-a-warning-for-moldova-ahead-of-election-says-presidential-hopeful-maia-s>

5. AB'NİN YENİ GÖÇ PLANI BEKLENTİLERİ KARŞILAMADI

Macaristan, Polonya ve Çekya başbakanları, Komisyon'un açıkladığı ve AB'nin göç politikasını revize eden planın ardından Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen ile bir görüşme gerçekleştirdi. Üç başbakan, göç planında görülen iyileştirmeye rağmen, henüz beklentilerini tam olarak karşılayacak bir metin oluşturulamadığını dile getirdiler. Macaristan Başbakanı Victor Orbán, AB'nin göç yaklaşımının temel olarak aynı olduğunu, Birlik makamlarının yasadışı göçmen akışını durdurmak yerine göçü yönetmeye çalıştığını belirtti. Orbán ayrıca sığınmacıların üye ülkelere zorunlu dağıtımını ya da kota konusunun gündemden

çıkarılmadığını da ifade etti. Macaristan Başbakanı müslüman ve hıristiyan toplumların birbiriyle kaynaşmış olarak barış ve güven içinde yaşayabileceklerine inanmadığını da sözlerine ekledi. Çekya Başbakanı Andrej Babiş ise yasadışı göçün önlenmesi için Kuzey Afrika ülkeleri ile müzakerelere başlanmasını, Suriye ve Libya konularında uzun dönemli stratejiler geliştirilmesini ve sığınmacı kişilerin kendi ülkelerinde kalmalarının sağlanmasını önerdi. Bunun yanında Avrupa'ya ayak basan sığınmacılar için belirli bölgelerde sıcak noktalar oluşturulması gerektiğini de sözlerine ekledi.

Komisyon tarafından yeni açıklanan göç planına göre, “dayanışma ve sorumluluk” yaklaşımı çerçevesinde, sığınmacıları kabul etmek istemeyen üye ülkeler, söz konusu sığınmacıların kendi ülkelerine dönüşü için sorumluluk üstlenecek. Plan ayrıca AB'nin dış sınırlarında daha etkili ve hızlı kontroller yapılmasını ve üye ülkeler arasındaki farklı göç politikalarının uyumlaştırılmasını öngörüyor. Visegrad Dörtlüsü olarak bilinen Polonya, Çekya, Macaristan ve Slovakya'nın AB'ye göçün sıkı şekilde denetlenmesi konusunda görüş birliği içinde olduğu biliniyor. Özellikle bu dört ülkede görülen yabancı düşmanlığı ve kemer sıkma önlemleri, AB'de göç konusunda ortak bir yaklaşım oluşmasının zor olduğunu gösteriyor. AB Adalet Divanından bu yılın başında yapılan açıklamada; Macaristan, Çekya ve Polonya'nın mülteci almayı reddederek Birlik içinde alınan kararlara uymadıkları ve Macaristan'ın sığınmacıları geçiş bölgeleri olarak adlandırdığı alanda tuttuğu belirtmişti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Macaristan yetkililerini transit bölgedeki sığınmacılara gıda sağlamaya devam etmeleri konusunda uyarılmıştı.

Politico (24 Eylül 2020), No breakthrough on migration, Central European leaders say, Erişim adresi: <https://www.politico.eu/article/no-eu-migration-breakthrough-central-europe-leaders-say/>

Euronews (24 Eylül 2020), Hungary, Poland and Czech Republic 'oppose EU's new migration pact', Erişim adresi: <https://www.euronews.com/2020/09/24/hungary-poland-and-czech-republic-oppose-eu-s-new-migration-pact>

The Budapest Times (26 Eylül 2020), Orbán: New EU migration pact could force Hungary to welcome migrants, Erişim adresi: <https://www.budapesttimes.hu/hungary/orban-new-eu-migration-pact-could-force-hungary-to-welcome-migrants/>

The National News (27 Eylül 2020), New EU migration pact is driven by political compromise not humanitarianism, Erişim adresi: <https://www.thenational.scot/news/18751301.new-eu-migration-pact-driven-political-compromise-not-humanitarianism/>

6. AB VE KIRGIZISTAN İNSAN HAKLARI DİYALOĞU İÇİN TOPLANDI

24 Eylül'de 10. AB-Kırgızistan İnsan Hakları Diyalogu toplantısı video-konferans yöntemiyle gerçekleştirildi. Kırgız Cumhuriyeti heyetine Dışişleri Birinci Bakan Yardımcısı Azizbek Madmarov başkanlık ederken, AB delegasyonunu Avrupa Dış Eylem Servisi Orta Asya Bölümü Başkanı Bay Boris Iarochevitch temsil etti. Toplantıda Kırgızistan'daki insan hakları ihlalleri, sendikalar ve ticaret birlikleriyle ilgili yasal olmayan girişimler, işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik tedbirler, ifade özgürlüğü ve basın özgürlükleri konuları ele alındı. Ocak 2016'dan bu yana Genelleştirilmiş Tercihler Planı (GSP +) üyesi olan Kırgızistan, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için AB'nin tam desteğini almayı hedefliyor. Bu hedefe ulaşmayı sağlamak için GSP+ bağlantılı 27 uluslararası sözleşmenin hayata geçirilmesi ve

hayata geçirme sürecinin taraflarca titizlikle incelenmesi gerekiyor. AB-Kırgızistan İnsan Hakları Diyaloğu'nun bir sonraki turunun 2021'de Brüksel'de gerçekleştirilmesi bekleniyor.

European Union External Action, (24 Eylül 2020), EU-Kyrgyz Republic Human Rights Dialogue, Erişim adresi: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/85748/EU-Kyrgyz%20Republic%20Human%20Rights%20Dialogue

7. CHARLES MICHEL: AB DAHA İYİ BİR DÜNYA İÇİN ÇALIŐIYOR

AB Konsey Başkanı Charles Michel Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kuruluna hitaben yaptığı konuşmada, AB'nin dünyadaki önemli sorunların çözümü ve toplumların gelişimi için daha güçlü olacağını vurguladı. Michel AB'nin çok taraflılık prensibi uyarınca, uluslararası hukuka bağlı bir örgüt olarak, aynı kuruluş değerlerine sahip olan BM'yle birlikte hareket edeceğini ifade etti. Dünyanın karşı karşıya olduğu kriz ortamında, AB olarak hem salgınla küresel mücadele anlamında hem de ye ülke ekonomilerini desteklemek için önemli miktarda kaynak ayırdıklarını belirten Michel, krizin daha da gözler önüne serdiği dönüşüm ihtiyacını AB'nin krizden önce fark edip dönüşümü başlattığını söyledi. 2050 yılında sıfır emisyon hedefi ve dijital dönüşüm gibi hedefleri örnek gösterdi. Dünyadaki sorunlara müzakere ve çok taraflılık yaklaşımı çerçevesinde çözümler bulunmasının önemli olduğunun altını çizen Michel, AB'nin bunu sağlamaya yönelik çabalarını arttıracağını belirtti. AB serbest piyasasına erişimin standartları kabul eden herkese açık olduğunu ifade eden Konsey Başkanı, özellikle dijital sektörde vergi adaletinin sağlanacağını söyledi. Belarus'taki seçim sonuçlarını tanımadıklarını bir kez daha vurgulayan Michel, Doğu Akdeniz'de tek taraflı eylemlerden kaçınılması gerektiğini ve AB'nin BM'nin de katılımıyla çok taraflı bir konferans önerisinde bulunduğunu belirtti. Konsey Başkanı ayrıca, İran Nükleer Anlaşması'na AB'nin bağlılığı, İsrail-Filistin arasındaki sorunda BM'nin de vurguladığı iki devletli çözüme olan inanç, Afganistan barış görüşmelerinden duyulan memnuniyet, Libya ve Suriye'deki BM çabalarının desteklenmesi ve Venezuela'da adil ve özgür seçimlerin yapılması çağrısı gibi uluslararası konuları gündeme getirdi. Michel Avrupa ile Afrika kıtası arasındaki işbirliğinin daha iyi ve güçlü bir dünyaya giden yolda çok önemli olduğunu belirterek, iki kıtanın kaderinin birbirine bağlı olduğunu söyledi. Son olarak ABD ile in arasındaki rekabete de değinen Konsey Başkanı, AB'nin doğal mtfeğinin, aynı değerleri ve idealleri paylaştığı ABD olduğunu ve tarihten gelen bu karşılıklı iyi ilişkilerin transatlantik ortaklıkta somutlaştığını bildirdi. in ile AB arasında değerler bakımından büyük bir fark olduğunu vurgulayan Michel, bununla birlikte küresel ısınma, Covid-19, Afrika'nın borçlarının ertelenmesi gibi küresel meselelerin çözümünde in'in işbirliğine ihtiyaç duyulduğunu ve bu ülkenin AB'nin önemli bir ticari ortağı olduğunu sözlerine ekledi.

Council of the European Union, (25 Eylül 2020), A stronger and more autonomous European Union powering a fairer world - Speech by President Charles Michel at the UN General Assembly, Erişim adresi: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/09/25/a-stronger-and-more-autonomous-european-union-powering-a-fairer-world-speech-by-president-charles-michel-at-the-un-general-assembly/>

8. AB-KAZAKİSTAN İŞ BİRLİĞİ KOMİTESİ TOPLANDI

25 Eylül'de 18. AB-Kazakistan İş Birliği Komitesi toplantısı video-konferans yöntemiyle gerçekleştirildi. Toplantıya Kazakistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Margulan Bakytuly Baimukhan ile Rusya, Doğu Ortaklığı, Orta Asya, Bölgesel İş Birliği ve AGİT, Avrupa Dış Eylem Servisi Genel Müdür vekili Luc Devigne başkanlık yaptı.

Kazakistan'daki toplam doğrudan yabancı yatırımın yarısından fazlasını temsil eden ve Kazakistan'ın ilk ticaret ve yatırım ortağı olan AB, Kazakistan ile ilişkilerin güçlendirilmesi için özel bir çaba sarf ediyor. AB'nin 1 Mart 2020'de yürürlüğe giren Gelişmiş İş Birliği ve Ortaklık Anlaşmasını (EPCA) imzaladığı ilk Orta Asya ülkesi olan Kazakistan'ın dış ticaretinin üçte birinden fazlası AB ile gerçekleştiriliyor. Avrupa Birliği'nden komite toplantısıyla ilgili yapılan açıklamada, EPCA'nın konu başlıklarını oluşturan çeşitli alanlardaki iş birliklerinin gözden geçirildiği beyan edildi. Bu alanlar hukukun üstünlüğü, iyi yönetim, insan haklarının korunması, ekonomik gelişmeler ve reformlar, enerji, ulaşım, çevre, iklim eylemi, eğitim, bilim, sivil toplum ve bölgesel iş birliği olarak sıralandı. İş Birliği Komitesinde ayrıca güvenlik, terörle mücadele, uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele ve sınır yönetimi dahil olmak üzere AB-Orta Asya bölgesel iş birliği tartışıldı. Ayrıca bu toplantının yakın gelecekte gerçekleşecek AB-Kazakistan İş Birliği Konseyi'ne de ışık tutacağı ve bu konseyin bakanlar düzeyinde toplanacağı açıklandı.

European Union External Action, (25 Eylül 2020), EU-Kazakhstan Cooperation Committee, Erişim adresi: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/85817/eu-kazakhstan-cooperation-committee_en

9. FRANSIZ GAZETECİLERDEN AVRUPA KOMİSYONUNA İNGİLİZCE ELEŞTİRİSİ

23 Eylül'de Avrupa Gazeteciler Derneği'nin Fransızca bölümü (AJEFrance) tarafından Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'e hitaben bir mektup yayınlandı. Mektup, 23 Eylül Çarşamba günü açıklanan göç ve sığınma politikalarına ilişkin yeni anlaşmanın yalnızca İngilizce dilinde sunulmasına tepki olarak yayınlandı. Von der Leyen'in açıklamalarını çoğunlukla İngilizce yapmasının anglofon basına "rekabet üstünlüğü" sağladığını öne süren mektupta paktın İngilizce dışındaki dillerde yayınlanmadığına dikkat çekilirken, sadece gün sonunda iki sayfalık Fransızca bir basın bildiriyle yetinildiği ifade edildi. Dernek, resmî açıklamaların çeşitli Avrupa dillerinde yapılmasının kuruluş anlaşmalarında yer alan yasal bir zorunluluk olduğunu hatırlatırken, diğer dilleri görmezden gelme durumunun sürekli yaşandığını da vurguladı.

Mektupta, İngilizce yapılan açıklamaların anglofon basına kopyala-yapıştır yapma şansı verdiğine dikkat çekildi. Kopyala-yapıştır yapma şansı olmayan Fransız basınına ve diğer basın mensuplarının çeviri yaparken zaman kaybettiğinin de altı çizildi. Dernek resmî açıklamalarda asgari dil dengesinin yeniden kazanılması için gerekli değişikliklerin bir an önce yapılmasını temenni ederek, bu konuda ayrıntılı bir tartışmaya da açık olduklarını Avrupa Komisyonuna bildirdi.

AJEFrance, (25 Eylül 2020), La Commission Von der Leyen néglige le français dans sa communication, Erişim adresi: <https://ajeFrance.fr/?p=684>

10. CHARLES MICHEL'DEN BORIS JOHNSON'A BREXIT CEVABI

Boris Johnson'ın anlaşmasız Brexit restine cevap veren AB Konsey Başkanı Charles Michel, Avrupa Birliği'nin ticaret anlaşmasıyla ilgili sunduğu koşullardan caymayacağını ifade etti.

Brexit referandumunun ardından AB ve İngiltere arasında yapılan görüşmelerde, AB üyesi olarak kalacak olan İrlanda ve İngiltere'nin ticaret ilişkileri de masaya yatırılmış ve taraflar Kuzey İrlanda-İrlanda sınırında gümrük noktaları veya başka engeller bulunmayacağına dair birbirlerine söz vermişti. Ancak Eylül ayı başında İngiliz parlamentosunda bu söze aykırı bir şekilde, Brexit'in gerçekleşmesinden sonra İrlanda ve İngiltere arasındaki ticareti sekteye uğratan bir teklif gündeme gelmişti. Uluslararası hukukun temel ilkelerinden birinin anlaşmalara saygı duymak olduğunu vurgulayan Charles Michel, bu kuralın isteğe bağlı olmadığını ifade etti.

AB, İngiltere'nin müzakere stratejisinin, bu üyeliğin yüklerini taşımak zorunda kalmadan bloğun bir üyesi olarak sahip olduğu ayrıcalıkları elinde tutmak olduğunda ısrar ederken; İngiltere de Brexit anlaşmasının temel amacının ülkenin kendi ticari ve siyasi haklarını elinde bulundurması anlamına geldiğini vurgulamaya devam ediyor. Michel İngiltere'nin uzlaşmasız tavrının kendilerine “dünyanın ikinci en büyük ekonomik bölgesi ve uluslararası ticaret açısından birincisi olan geniş pazarı” olan AB'ye mal olacağını söylerken, bu pazara erişim hakkının artık “satılık olmadığını” da sözlerine ekledi. Konsey Başkanı sözlerini, “Bundan böyle, Birliğimizi terk etseler de ona yaklaşmak isteseler de, standartlarımıza saygı duyanlara açık bir pazarda, eşit şartlara sahip oyun alanında daha iyi bir ticaret sürdüreceğiz.” diyerek bitirdi.

The Telegraph, (25 Eylül 2020), EU feels 'tide is turning' in Brexit trade talks, Erişim adresi: <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/09/25/will-not-sign-trade-deal-gun-still-table-say-eu-sources/>

11. İSVİÇRE'DE HALK SERBEST DOLAŞIMDAN ÇIKMAMA KARARI ALDI

Birlik üyesi olmayan İsviçre'de AB'yle yapılmış olan Serbest Dolaşım Anlaşması'nın devam edip etmemesi konusunda 27 Eylül'de yapılan referandumdan büyük çoğunlukla hayır oyu çıktı. Halkın %63'ü anlaşmadan çıkılması teklifine hayır oyu verirken, evet oyu verenlerin oranı %37'de kaldı. Sağ kanatta yer alan ve ülkenin en büyük partisi olan İsviçre Halk Partisi (SVP) serbest dolaşımın terkedilmesi kampanyasının başını çekiyordu. SVP İsviçre'nin AB'den bağımsız olarak sınır kontrollerini daha etkin şekilde yapabilmesi ve istediği göçmeni almakta serbest olması, ayrıca ülkede ev ve kira fiyatlarının düşecek olması nedeniyle Serbest Dolaşım Anlaşması'nın iptal edilmesini savunuyordu. AB ile yapılan ticaret anlaşmalarının abartılmaması gerektiğini ifade eden SVP yetkilileri, en önemli etkinin “İsviçrelilerin daha az Fransız peyniri, Fransızların da daha az İsviçre peyniri yemesi” olacağını belirtmekteydi. AB ile serbest dolaşımın devam etmesini isteyenler ise, anlaşmanın sona ermesinin İsviçre ekonomisini zarara uğratacağını savunmaktaydı; zira AB İsviçre'nin en büyük ticari ortağı ve

AB tarafından yapılan açıklamalara bakıldığında da, serbest dolaşımın terk edilmesi aynı zamanda AB'den sağlanan diğer ticari avantajların da terk edilmesi anlamına geliyor. Aynı zamanda AB ülkelerinde yaşayan ve çalışan ve AB vatandaşlarıyla aynı haklara sahip olan İsviçre vatandaşlarının da bu haklarını kaybetmesi gündeme gelecekti. İsviçre hükümeti de Serbest Dolaşım Anlaşması'nın devam etmesinden yanaydı ve referandumdan anlaşmanın terki sonucu çıkarsa Brexit'ten daha kötü sonuçlarla karşılaşılacağını ifade etmekteydi. Referandumdan önce yapılan anketlerde de kararın hayır yönünde çıkacağı öngörülmüştü. İsviçre'de bu konuda 2014 yılında da bir referandum yapılmış ve az bir farkla Serbest Dolaşım Anlaşması'nın devam etmesi kararı çıkmıştı. Ancak koronavirüs salgınının Avrupa genelinde neden olduğu kısıtlamalar, İsviçre vatandaşlarına serbest dolaşımın önemini gösterdi.

BBC News (26 Eylül 2020), Switzerland gets ready to vote on ending free movement with EU, Erişim adresi: https://www.bbc.com/news/world-europe-54269138?intlink_from_url=https://www.bbc.com/news/world/europe&link_location=live-reporting-story

Aljazeera News (27 Eylül 2020), Switzerland voters reject curbs on EU immigration: TV projection, Erişim adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2020/9/27/switzerland-votes-on-curbing-immigration-from-eu-member-states>

The Local ch (27 Eylül 2020), BREAKING: Most Swiss embrace paternity leave and EU freedom of movement, vote projections, Erişim adresi: <https://www.thelocal.ch/20200927/breaking-most-swiss-embrace-paternity-leave-and-eu-freedom-movement-vote-projections>

12. AB'DEN AZERBAIJAN VE ERMENİSTAN'A ÇAĞRI

Avrupa Birliği Dışişleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrel'in ofisinden yapılan açıklamada, 27 Eylül'de Dağlık Karabağ çatışma bölgesindeki temas Hattı boyunca başlayan ve sivil kayıplara da sebep olan çatışmaların derhal durdurulması, gerginliğin azaltılması ve ateşkese sıkı sıkıya uyulması çağrısında bulunuldu. AB Konseyi Başkanı Charles Michel ise Twitter üzerinden yaptığı açıklamada, askeri hareketin acil olarak durdurulması ve önkoşul olmaksızın müzakerelere derhal dönülmesi gerekliliğini vurguladı.

European Union External Action, (27 Eylül 2020), Nagorno Karabakh: Statement by the High Representative/Vice-President Josep Borrell, Erişim adresi: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/85862/nagorno-karabakh-statement-high-representativevice-president-josep-borrell_en

Aljazeera, (25 Eylül 2020), Armenia-Azerbaijan clashes: How the world reacted, Erişim adresi: <https://www.aljazeera.com/news/2020/9/27/armenia-azerbaijan-clashes-world-reactions>